

Metson soidinpaikkojen huomioimisesta tuulivoimarakentamisen yhteydessä

Saija Sirkiä, Suomen ympäristökeskus, saija.sirkia(a)ymparisto.fi, p. 040 6722 751

Metso (*Tetrao urogallus*) on luokiteltu koko Suomessa silmälläpidettäväksi, ja alueellisesti uhanalaiseksi Lounaisen rannikon, Lounaismaan ja Pohjanmaan rannikon sekä Pohjanmaan alueilla (Rassi ym. 2010, <http://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhex/uhex-alueelliset.shtml>). Lisäksi metso on EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji, jonka perusteella lajin elinympäristöjen suojeluun on kiinnitettävä Suomessa erityistä huomiota.

Suomen metsokannat ovat pienentyneet todennäköisesti jo 1940-luvulta alkaen 40–85 %, riippuen riistanhoitopiiristä (Lindén ja Rajala 1981, Lindén 2002). Viime vuosina kannan taantuminen on tasoittunut. Metson nykyinen kanta on heikko Etelä-Suomessa (mm. Lindén ym. 2000), missä maatalous, liikenne ja asutus vievät suuren osan maapinta-alasta. Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa on jäljellä vain muutamia metsäalueita, jotka ovat riittävän suuria elinvoimaisten metsopopulaatioiden ylläpitämiseksi (Sirkiä 2010, Sirkiä ym. 2012). Koska paikallisesta metsopopulaatiosta etenkin koiraat viettävät suuren osan vuodesta soidinpaikan lähistöllä (Wegge ja Larsen 1987), soidinten turvaaminen on metsokannan säilyttämisen kannalta erityisen tärkeää.

Soidinpaikka koostuu soidinkeskuksesta, jonne metsokoirat eli kukot kokoontuvat taistelemaan naaraista, sekä niin kutsutuista päivä- tai soidinreviireistä, joilla kukot lepäävät ja ruokailevat sekä soidinaikana että sen ulkopuolella. Alhaisen metsokannan Etelä-Suomen soitimilla vieraillee useimmiten vain 1-3 kukkoa. Kukkomäärältään suuret (≥ 5 kukkoa) soitimet ovat erityisen arvokkaita, sillä näillä vieraillee todennäköisesti lintuja useammasta paikallispopulaatiosta. Suuret kukkomäärät houkuttelevat paikalle myös enemmän naaraita, ja soidin säilyy todennäköisemmin käytössä useita vuosia (Rolstad ja Wegge 1989).

Yhdessä soidinkeskus ja -reviirit muodostavat soidinalueen, jonka koko on vähintään noin 300 hehtaaria (Wegge ja Larsen 1987). Tämä alue tulisi olla suhteellisen yhtenäistä metsää, tai metsän ja suon muodostamaa mosaiikkia (Lindén ja Pasanen 1987). Soidinpaikkojen säilyminen maisemassa on sitä todennäköisempää, mitä enemmän metsää soitimen ympäristössä on (Helle ym. 1994, Sirkiä ym. 2010). Metsän määrällä on havaittu olevan vaikutusta soitimien säilymiseen jopa kilometrien säteellä soitimen keskuksesta (Sirkiä ym. 2010).

Tuulivoimarakentamisen yhteydessä soidinkeskuksen läheltä muutamia satoja metrejä kauemmaksi siirretyt voimalat eivät siis millään muotoa pelasta soidinpaikkaa. Soidinkeskuksen ympäriltä tulisi jättää rakentamatta vähintään noin kilometrin säteinen alue, jotta soidinpaikka säilyisi lintujen käytössä. Tämän alueen läpi ei myöskään tulisi rakentaa teitä tai muita rakenteita, joiden myötä häiriö soidinalueella lisääntyy.

Viitteet

- Helle, P., T. Helle, ja H. Lindén, 1994. Capercaillie (*Tetrao urogallus*) lekking sites in fragmented Finnish forest landscape. *Scandinavian Journal of Forest Research* 9: 386–396.
- Lindén, H. (toim.), 2002. Metsäkanalintutkimuksia: Metsäkanalintukannat. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Metsästäjien Keskusjärjestö. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi, 40 s.
- Lindén, H., P. Danilov, A. Gromtsev, P. Helle, E. V. Ivanter ja J. Kurhinen, 2000. Large-scale forest corridors to connect the taiga fauna to Fennoscandia. *Wildlife Biology* 6: 179–188.
- Lindén, H. ja J. Pasanen, 1987. Metsien pirstoutuminen metsokantojen uhkana. *Suomen Riista* 34: 66–76.
- Lindén, H. ja P. Rajala, 1981. Fluctuations and long-term trends in the relative densities of tetraonid populations in Finland, 1964–77. *Finnish Game Research* 39: 13–34.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. ja I. Mannerkoski, 2010. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Edita Prima Oy, Helsinki, 685 s.
- Rolstad, J. ja P. Wegge, 1989. Effects of logging on capercaillie *Tetrao urogallus* leks. III. Extinction and recolonization of lek populations in relation to clearfelling and fragmentation of old forest. *Scandinavian Journal of Forest Research* 4: 129–135.
- Sirkiä, S., 2010. Effects of large-scale human land use on Capercaillie (*Tetrao urogallus* L.) populations in Finland. Helsinki University Printing House, Helsinki.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-6467-8>
- Sirkiä, S., P. Helle, H. Lindén, A. Nikula, K. Norrdahl, P. Suorsa ja P. Valkeajärvi, 2010. Persistence of Capercaillie (*Tetrao urogallus*) lekking areas depends on forest cover and fine-grain fragmentation of boreal forest landscapes. *Ornis Fennica* 88: 14–29.
- Sirkiä, S., Lehtomäki, J., Lindén, H., Tomppo, E. ja A. Moilanen, 2012. Defining spatial priorities for capercaillie *Tetrao urogallus* lekking landscape conservation in south-central Finland. *Wildlife Biology* 18: 337–353.
- Wegge, P. ja B.B. Larsen, 1987. Spacing of adult and subadult male common capercaillie during the breeding season. *Auk* 104: 481–490.